

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TIMÓTEOVA'EA PE

Primeira Carta de Paulo a Timóteo

---

1 ¹ Jihi ko Pauloramo Cristo Jesus'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki nhanembopiro'yharamo Tupana'ga e'i ji ve eko ti Cristo'ga moirūharamo ga mombe'gwovo javo. Cristo Jesus'ga e'i ji ve no ji mongovo omoirūharamo onhimombe'uuka ji ve. Ga rehe tuhē nhande xajiko gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehē javo.

² Timóteo, kiro ji ikwatijari nhinhi'iğa imondouka pevo nde ve. Nde ko jira'yra'java'ea. A'ereki nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomombyry nde ve Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tandeporogwety ti ğa. Tonoğatu ti ğa ndepy'a, a'e ji.

Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea ojipeva'ea omombe'u

³ Ymya'ĩ ji hoi cidade de Macedônia pe ikwehe'i. Jihorame ji ei nde ve: Epyta ti cidade de Éfeso pe teremombi ti ğa – kiroki ğa ombo'e ğa Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea rehe.

Kiro ji ea'javi a'ea pe jitehe. Ere ti ğa pe: “Tapembo'ea'javi ti Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea rehe Tupana'ga remiarõe'ÿva'ea rehe,” ere ti ğa pe. ⁴ “Pepohi ti penhimimombe'utehea hugwi. Tapemombe'umbe'utehei penhemboypya aherakykwepohara jipi no,” ere ti ğa pe. A'ereki imombe'umbe'uteherame ojipe'ğa onhonhi'iğayva hehe. Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea mombe'ua aheremboypya mombe'ua pavēi ndokwahavukari Tupana'ga remimbotarimova'ea ğa pe. Ojikogame jate Jesus Cristo'ga rehe ğa ikwahavi Tupana'ga remimbotarimova'ea.

⁵A'e ji nde ve a'ero: Emombi ti ġanemimbo'ea. A'ereki ji apota ndepyrive'ġa nhoarõhetea. Imombopavukarame okote'varuhua Tupana'ga pe opohia onhimimombe'uteheha hugwi, ġa onhoarõ hete tuhẽ. Gweaporoġitapyryvame ġa onhoarõ hete tuhẽ. Ojikogame Jesus Cristo'ga rehe ġa onhoarõ hete tuhẽ. ⁶Nanongara rehe jararamo ġa ndokoi okote'varuhuavo. A'ero ġa imombe'utehei mbatera. ⁷Moisés'va'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga rembikwatijarukara rehe ġa ġa mbo'e pota novia. Emo onhi'iġame ġa ndokwahavi. Ġwemimombe'uhetea ġa ndokwahavi no.

⁸Xa'e nhande: Moisés'va'ea remimbo'ea pyry hete nhande imombe'ukaturame Tupana'ga remimbotarimova'ea okote'varuhuve'ġa momoranduva. ⁹A'ereki tikwaha nhande. Pyryve'ġa pe rūi Tupana'ga ei ikwatijarukarame javo. Momi ko ġa – kiroki ġa pe Tupana'ga e'i ikwatijarukarame Moisés'va'ea pe:

Tupana'ga nhi'ipo'rue'ỹve'ġa
 Tupana'ga nhi'iġa rendukatue'ỹve'ġa
 Tupana'gareheve'ġarũive'ġa
 okote'varuhuve'ġa
 kiroki ġa ndokoi Tupana'ga rehe ndapyryvive'ġa
 kiroki ġa Tupana'ga movahĩ tiruahũve'ġa
 kiroki ġa ojuka uva'ġa
 kiroki ġa ojuka oy'ġa
 iporujukahara'ġa nhaporemō

- ¹⁰ kiroki ġa gweroho ojive ġwembireko'ġarũive'ġa
 kiroki akwaimbae'ġa memei ojogwereco ġwembirekoro
 kiroki kunhangwera'ġa memei ojogwereco ġwembirekoro
 kiroki ġa omi ojipe'ġa ġande'yja'ġa hugwi ġa mboporavykyavo
 i'mbeve'ġa
 kiroki ġa e'i o'mbero a'iti tuhẽ javo
 kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iġa garemimbo'ekatuukara
 a'itituhẽva'ea.

Ġa pe nhaporemō Tupana'ga ei ikwatijaruka Moisés'va'ea pe pepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo. Ġa nhaporemō oko te'varuhu hendukatue'yma a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ukatuukara.

¹¹ Tupana'ga remimbo'ekatuukara ko Jesus Cristo'ga mombe'ua – kiroki a'ea ji amombe'u Tupana'ga ero ġwaramo ji ve. Jesus'ga mombe'ua okwahavuka Tupana'ga popoakahetekatua garoryhetea no.

Tupana'ga pyry hete Paulova'ea pe

¹² Jirory hete ji nhandepojoykaharete'ga rehe Cristo Jesus'ga rehe. A'e ji ga pe: —Ndepyry hete nde. A'ereki nde ji poko ji mbopopoakaruka enhimombe'ukatuuka ji ve. Ndepyry hete nde. A'ereki ji ve nde ere'e: “Nde po ti ji mombe'ukatui nehẽ. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u ti a'ero,” ere nde ji ve, a'e ji Jesus'ga pe.

¹³ Jjikogey'mame Cristo Jesus'ga rehe ji ete'varuhui ga mombel'gwovo ojipe'ğa pe kako. Gaha ranuhũ! Tupana'ga ra'yra'ga rũi po ga, a'e ji. Jirekote'varuhuavo ga rehe ji jigwarai gareheve'ğa ndehe. Nahanahã ji ga mbotegweteuhui. Emo Cristo Jesus'ga ji porogwety. A'ereki ga rehe jjikogey'ma ġwaramo ji ndakwahavihu jirekote'varuhuavo ga rehe ġa ndehe no. ¹⁴Pyry hete Cristo Jesus'ga ji ve nhandepojykaharete'ga. Ga ji arõ hete ji mbojikoguka ojihe ojipe'ğa arõheteuka ji ve.

¹⁵ A'itituhẽva'ea nhande ei. Togwerovia hete ti ġa a'ero nhande pavẽi. Ymya Cristo Jesus'ga uhu yvya koty tamombo ti ji vyakotyve'ğa ndekote'varuhua ġa hugwi javo, xa'e nhande a'itituhẽva'ea mombel'gwovo. Ġa hohe pa reki ji ako te'varuhu kako.

¹⁶ Emo Tupana'ga ji porogwety. A'ereki ga e'i ojivytyeri pe: "Tomombo ti Jesus Cristo'ga Paulo'ga rekote'varuhua ga hugwi nehẽ. A'ero po ti Paulo'ga rekoikiwahavukahavamo ġa pe – kiroki ġa ndojikogi ve ji rehe. Okwaha po ti ġa Paulo'ga rekote'varuhua mombora a'ero nehẽ. A'ero po ti ġa ei nehẽ: 'Pyry Jesus Cristo'ga! Nonhimonha'ngai ga onhimomiranaheteavo Paulo'ga rekote'varuhua pe aerẽ po ti ga imomborukari ji ve javo,' e po ti ġa nehẽ. 'Ndozorogwety pigi ga Paulo'ga. A'ereki ga omombo Paulo'ga hugwi garekote'varuhuhetea,' e po ti ġa nehẽ," ei Tupana'ga. "A'ero nhanderekote'varuhua po ti ga imombori nehẽ no nhande mongovo ojipyri avuirama nehẽ.' A'ea po ti ġa ei gworygworyvamo ojikoga Jesus Cristo'ga rehe nehẽ," ei Tupana'ga oyvytyeri pe.

¹⁷ Nurã ji ei Tupana'ga mombel'gwovo: Tupana'ga huvihavuhetero omongomongo pa ġwemimbotarimova'ea rupi ymyppyagwera jate. Aerẽ po ti na jitehe nehẽ no. Gaha ko avuiramave'ga omanoe'yma. Nhande ndihepiagi ga novĩa. A'ereki ga ndaha'oi. Gaha jate ko Tupanamo oko. Timboukwaha ti ga avuirama a'ero nehẽ. Timbohete hete ti ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ. Amém!

Paulova'ea ombo'e Timóteova'ea aheporavyka rehe

¹⁸ Timóteo, nde ereko jira'yra'java'ea. Kiro ji ei nde ve: Ere hete ti ojipe'ğa pe ġa mongovo nhiremimbo'ea rehe topohi ti ġa ġwemimombe'utehea hugwi Tupana'ga nhi'ĩġaatyviva'ea hugwi. Nhirembi'ea nde ve ko Tupana'ga nhi'ĩġa ja – kiroki a'ea Tupana'ga nhi'ĩġa mombel'uhara'ğa omombe'u nde ve nahã Tupana'ga ei nde ve javo. Hendukaturame ġanhi'ĩġa po ti nde poravykykatui ojipe'ğa mbo'eharamo Jesus Cristo'ga mombel'ua rehe ġa mbo'epava nehẽ. Soldados'ğa oporavyky katu gwuvihava'ga pe. Na jitehe eporavyky katu Tupana'ga pe a'ero. ¹⁹ Terepohiri ti Tupana'ga hugwi ejikoga Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti jipi. A'ero po ti ndereaporoġita pyryvamo nehẽ.

Jararamo ġa ndokoal'javi ojeaporoġitapyryva rupi. A'ero ġa heroviari Tupana'ga nhi'ĩġaatyviva'ea opohia Tupana'ga nhi'ĩġa hugwi. ²⁰ Nanongara'ġa ko Himeneu'ga Alexandre'ga pavẽi. A'e ji: Satanás'ga ti tombohahy ġa pe. A'ero po ti ġa nde'iuhua'javi Tupana'ga pe okote'varuhua'jave'yma nehẽ.

Nahã po ojatykave'ğa e'i Tupana'ga pe hamo

2 ¹Kiro ji ena'ëi nde ve: Jesus'gareheve'ğa ti tonhi'ĩ Tupana'ga pe vvyakotyve'ğa mombe'gwovo ğa nhaporemo ğa ndepyga. Te'i ti ğa ga pe: “Epoko ti ğa imombyryva ğa pe. Ndepyry hete nde ğa nderekokatuavo jipi.” A'ea ti ğa te'i Tupana'ga pe.

²Na jitehe ti ğa te'i Tupana'ga pe nhanderuvihavuhu'ğa mombe'gwovo huvihava'ğa mombe'upava no Tupana'ga ti tomombyry ğa pe javo. A'ero po ti ğa pyryvamo nhande pokokatuavo nehë. A'ero po ti nianemongyhyjihavi niandeavykyhavi nehë no. A'ero po ti nhande rekokatui imondoheteavo nhandeaporoğita Tupana'ga rehe imohina nehë ojipe'ğa ndehe nehë no.

³Pyry Tupana'ga pe nhanembopiro'yhara'ga pe nhande nhi'iğame ga pe emombyry ti ğa pe javo. ⁴Ga opota hete vvyakotyve'ğa ndekote'varuhua mombora ğa nhaporemo ti tomomboruka ji ve javo. Ğanembikwahava ga opota no ğa nhaporemo ti tokwaha Jesus Cristo'ga mombe'ua a'itituhëva'ea javo.

⁵A'ereki Tupana'ga tehe ko Tupanamo.

Gaha vvyakotyve'ğa tombohete

gaha jate ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

Vvyakotyva'ero Cristo Jesus'ga jate ombojikoty'aruka vvyakotyve'ğa.

Nurã vvyakotyve'ğa jikoty'ari Tupana'ga pavëi.

⁶Ojjjukaukaramë ğa ndepypava ga ğa mbopiro'yukari

ğandekote'varuhua hugwi.

Nurã ğa jikoty'ari Tupana'ga pavëi a'ero.

Gamanoa okwahavuka Tupana'ga remimbotarimova'ea.

A'ea kiro vvyakotyve'ğa piro'yağwama ğandekote'varuhua hugwi.

⁷Nurã Tupana'ga ei ji ve a'ea pa emombe'u javo. “Eko ti Jesus Cristo'ga moirüharamo egwovo judeus'ğarüive'ğa pyri gentios'ğa pyri,” ei ga ji ve. “Emombe'u pa ti Jesus'ga ğa pe tojiko ti ğa ga rehe. A'ero po ti ğa imomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehë. Embo'embo'e ti ğa Jesus'ga mombe'ua nhaporemo rehe a'itituhëva'ea rehe.” A'ea Tupana'ga ei ji ve. Amombe'u katu ji nde ve. Nanhi'mbei ji.

⁸Onhimono'oğame Tupana'ga nhi'iğa renduva ogwryi pe nhaporemo marã po ti akwaimbae'ğa ndekoi a'ero nehë Jesus'gareheve'ğa? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporoğita. Onhimono'oğa ti akwaimbae'ğa tonhi'ĩ Tupana'ga pe gweaporoğitapyryvamo onhimonha'ngae'yma ğa ndayvapotare'yma.

Paulova'ea e'i nahã ti kunhangwera'ğa toko javo

⁹Marã po ti kunhangwera'ğa ndekoi nehë Jesus'gareheve'ğa? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporoğita. Tonhimbovyvy ti kunhangwera'ğa okopyryheteavo imongirame opira. Taheaporoğitaranuhüyme ti ğa o'ava mbojigwajigwaga rehe. Taheaporoğitaranuhüyme ti ğa mbo'yra noğa rehe ouro apopyra noğa rehe no

pérolas noḡa rehe no. Taheaporoḡitaranuhũyme ti ḡa opikatua mongia rehe no – kiroki a'ea gwerohoahivuhu itambere'ia. ¹⁰Ḡa e'i ore Jesus Cristo'gareheve'a'ea javo. Toko katu ti ḡa a'ero ojipe'ḡa pe. Nahã ti Jesus Cristo'gareheve'ḡa toko a'ero.

¹¹Jesus Cristo'gareheve'ḡa nhimono'oḡame tihendu ti Tupana'ga nhi'iḡa javo, kunhangwera'ḡa ti tojapyaka tuhê ganhi'iḡa rehe. Onhi'iḡe'yma ti ḡa tohendu pota okokatuavo.

¹²A'e hete ji nde ve: Kunhangwera'ḡa ti toko Tupana'ga nhi'iḡa rehe jate. Tombo'eyme ti ḡa Tupana'ga nhi'iḡaatyviva'ea rehe. Te'yime tuhê ti ḡa: “Kunhangwera'ea oapo akwaimba'eva'ea.” Tombo'eyme ti ḡa a'ea rehe Tupana'ga nhi'iḡaatyviva'ea rehe. ¹³A'ereki akwaimba'eva'ea Tupana'ga oapo ppy Adãova'ea. Kirê kunhangwera'ea ga oapo Evava'ea hako. ¹⁴Adãova'ea rüi reki Satanás'ga omoandyi hako. Kunhangwera'ea ga omoandyi. A'ero kunhangwera'ea nonhi'ipo'rui Tupana'ga okote'varuhuavo.

¹⁵Emo kunhangwera'ḡa jikogame Jesus Cristo'ga rehe jipi Tupana'ga omombo ḡandekote'varuhua ḡa hugwi. Ojikogame ga rehe ḡa ojipe'ḡa arôhetei okopyryvamo onhimbovyva. Nahã ḡandeporoḡita pyahuro. Igwete pyryvamo ḡa nda'yramo ḡwembireko'ḡa pe.

Jesus'gareheve'ḡa ndepiakatuhara'ga

3 ¹A'itituhêva'ea nhande ei: Kiroki ga e'i taporavyky ti ji Jesus'gareheve'ḡa ndepiakatuavo javo – ga opota pyryva'ea. A'ereki nanongara aheporavykya ko pyry, xa'e nhande a'itituhêva'ea mombe'gwovo.

²Toko katu ti Jesus'gareheve'ḡa ndepiakatuhara'ga ojikheteavo Jesus'ga rehe. A'ero tegwete ojipe'ḡa ehava ga pe. Ojipeji tehe ti ga togwereco ḡwembirekohêa. Taheaporoḡita pyry ti ga. Tonhimbovyvy ti ga okokatuavo. Po ojipe'ḡa nduri ga repiaga oropyta pota ore nde pyri javo, a'ero ti ga tohoryory ḡa ndehe ḡa mbuhuruka ḡwonga pe ḡa pokoga. Tombo'e kwaha hete ti ga Tupana'ga nhi'iḡa rehe. ³Heagwryve'ḡa ja rüi ti ga toko jugwejuhue'yma ahemboheagwryva'ea vinho. Tonhimboahivyme ti ga ojipe'ḡa pe. Toko katu ti ga ojipe'ḡa pe ḡa ndayvare'yma onhyromo. Tokoyme ti ga ojipe'ḡa ja – kiroki ḡa itambere'ia pyhyga rehe jate gweaporoḡita jipi.

⁴Tohepia katu kwaha ti ga ḡwongapypeve'ḡa mondomondokatuavo. Tomondo ti ga gwa'yra'ḡa onhi'iḡa rupi. Ojihe ti ga tomondouka gwa'yra'ḡa ndeporoḡita imohinuka. ⁵Po ga ndohepiakatukwahavi ḡwongapypeve'ḡa gwa'yra'ḡa no ḡa mongoe'yma onhi'iḡa rupi, a'ero po ti ga ndohepiakatukwahavi Jesus'gareheve'ḡa ḡa nhimono'oḡame tihendu ti Tupana'ga nhi'iḡa javo. Nanongara'ga ti tokoyme ḡandepiakatuharamo a'ero.

⁶Tokoyme ti ga ḡandepiakatuharamo – kiroki ga korogwe ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga ndokwahahetei ve nahã ahe toko Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi jave'yma. Mara'ngu po ti nanongara'ga okote'varuhuavo onhimboheteavo nehê? “Ako pyry ji ḡa hohe pa jitekovo ḡandepiakatuharamo,” e po ti ga nehê. Po ti ga ei a'ea nehê, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehê ereko te'varuhu nde

enhimboheterame javo. A'ea jitehe Tupana'ga ei Diabo'ga pe ga mondovo ojihugwi hako. A'ereki Diabo'ga onhimbohete.

⁷Toko katu ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti Jesus'gareheve'ġarüive'ġa ekatui ga mombe'gwovo pyry hete ga okokatuavo javo. Ga rekokatue'yname po ti ġa ga rerekomemui nehē ite'varuhu reki ga javo. Nahā po ti Diabo'ga ga mondoi ġwemimbotarimova'ea rupi nehē.

Jesus'gareheve'ġa pokohara'ġa

⁸Kiro ti ji imombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokohara'ġa. Ġandepiakatuhara'ġa javijitehe ti ġa tonhimbovyvy ojikheteavo Jesus'ga rehe. Ti'mbeyme ti ġa. Tougwejuhuyme ti ġa ahemboheagwryva'ea vinho okovo. Tokoyme ti ġa ojipe'ġa ja – kiroki ġa itambere'ia pyhyga rehe jate heaporōġita jipi. ⁹Nane'yumi gweaporoġitapyryvamo ti ġa togwerovia hete aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka kiro Jesus Cristo'ga mombe'ua. Tojiko hete ti ġa Jesus Cristo'ga rehe omano ga nhande repyga javo.

¹⁰Jara'ġa Jesus'gareheve'ġa ti te'i ġa pe: “Tihepia na'ē ti pendekokatua pe ġa pokogame.” A'ea ti ġa te'i ġa ndepiaga. Po ġa ndekopyryvamo ġa pokokatuavo, a'ero po ti ġa toko ġapokoharamo.

¹¹Ġa javijitehe ti kunhangwera'ġa tonhimbovyvy. Te'ite'iuhuyme ti ġa ojipe'ġa pe. Taheaporōġita pyry ti ġa. Tombojiko pa ti ġa ojipe'ġa ojihe jipi. Nahā ti kunhangwera'ġa toko.

¹²Akwaimbae'ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokohara'ġa ti togwereko ojipeji tehe ġwembireko'ġa. Tomondo ti ġa gwa'yra'ġa onhi'ġa rupi ġa ndepiakatukwahava. Tohepia katu kwaha ti ġa ġwongapypeve'ġa no ġa mondomondokatuavo.

¹³Aerē, Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokoharamo, ġa jara'ġa pokokaturame po ti koji'i ġambohetea nehē. Koji'i po ti ġa Tupana'ga kwahavi nehē ġa ġa pokoga ġwaramo. Ndopojihuvi hete ti ġa imombe'uheteavo ġwembiroviara Cristo Jesus'ga mombe'ua a'ero nehē.

Paulova'ea omombe'u a'itituhēva'ea rerekokatua

¹⁴Aho pota tuhē ji nde pyri nambegwei jihoa javo. Emo ji akwatija nde ve kiro. ¹⁵A'ereki ji a'e: Mara'ngu po ti nhimbegweramo jigwovo nehē? Nurā ji herohoukari nhirembikwatijarukara kiro. Imonhi'iġame po ti nde ikwahavi javo nehē. “Nahanahā ti Jesus'gareheve'ġa toko katu ojohupe Tupana'ga ra'yramo,' ei Paulo'ga,” ere po ti nde nehē. Jesus'gareheve'ġa ko avuiramave'gareheve'ġa. Ġa okwahavuka Jesus Cristo'ga mombe'ua ojipe'ġa pe a'ea ko a'itituhēva'ea javo herekokatuavo.

¹⁶Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea ko huvihavuhu tuhē ahe monhimomby'aheteavo. A'ea jukwaha nhande ve nhaporemō. A'itituhēva'ea ko aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea

Tupana'ga okwahavuka nhande ve kiro Cristo Jesus'ga mombe'ua nhanerembiroviara. Momi ko Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhêva'ea:

Ga ko ojipiuka onhimongovo yvyakotyva'ero.

“Gareaporoğita ko pyry hete,” e'i Tupana'ga ra'uva ga kwahaheteavo.

Gaha Tupana'gapyrive'ğa ga repia.

Gaha gareheve'ğa ga mombe'u judeus'ğaruive'ğa pe gentios'ğa pe.

Ga rehe yvyakotyve'ğa pyteripeve'ğa ojiko.

Gaha Tupana'ga ga reroho yvagi pe ga mboheteavo pevo.

A'ea ko Cristo Jesus'ga mombe'ua.

Tupana'ga ra'uva omombe'u aerêve'ğa i'mbeve'ğa

4 ¹Tupana'ga ra'uva e'i hete aerêva'ea mombe'ukatuavo. Nurã i'ei: “Mbapava koty po ti jara'ğa ndogweroviara'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua nehê. Ğa po ti ombopogwe Tupana'ga nhi'ığaatyviva'ea mombe'uhara'ğa nehê okoheteavo ğa'mbea rehe ğanemimbo'ete'varuhua rehe nehê no – kiroki a'ea rehe anhağa Diabo'gapyriva'ea ğa mbo'e. ²A'ea po ti Tupana'ga nhi'ığaatyviva'ea mombe'uhara'ğa imombe'ui ğa pe ğa moandyandyita o'mbero ğa pe nehê. Ojipokwahava o'mbea rehe po ti ğa nonhimombaragwahavi a'itituhêva'ea rehe gweaporoğitakatuağwame'yma nehê,” e'i Tupana'ga ra'uva.

³“O'mbero po ti ğa ei nehê: “Tahembirekoyme ti ahe. To'uyme ti ahe ğwiğwia mbatera ojkwakuva,’ e po ti ğa nehê,” e'i Tupana'ga ra'uva imombe'gwovo.

Emo Tupana'ga nde'iangavi nanongara! Oapo pa ga. Nurã ti ahe tokwakuvyme. To'u pa ti ahe garembiapoa i'gwovo gworygworyvamo ndepyry hete nde imbhua ore ve javo Tupana'ga pe.

A'ea Tupana'ga ei ğa pe – kiroki ğa ojiko ga rehe a'itituhêva'ea kwahava.

⁴A'ereki pyry pa Tupana'ga rembiapoa. Nurã ti tikwakuvyme garembiapoa ti'uyme ti jave'yma. Ti'u ti a'ero nhande'erame ga pe ndepyry hete nde imbhua ore ve javo. ⁵A'ereki mbatera pyry pa Tupana'ga ero ğwaramo. Pyry pa mbatera nhande ero ğwaramo ga pe no ndepyry hete nde imbhua ore ve javo ga pe.

Nahã ti eporavyky katu Jesus'ga pe

⁶Po nde imombe'upavi Tupana'ga rembi'ea pevo nhaneirũ'ğa pe Jesus Cristo'gareheve'ğa pe, a'ero po ti nde poravykykatui Jesus Cristo'ga pe nehê. Eporavykykatuavo ga pe ti enhimbo'e katu Jesus'ga mombe'ua rehe a'itituhêva'ea rehe no – kiroki Jesus'gareheve'ğa nemimbo'ekatua rupi nde ereko jipi.

⁷Terembopogwei ti Tupana'ga remiarõe'yva'ea imombe'uteheva'ea – kiroki a'ea iğwaivive'ğa omombe'u pota. A'ereki a'ea nahemombyryvukari. Ejirokwa ti ekokatua rehe ekovo Tupana'ga reaporoğita rupi jipi. ⁸Pyry ahe jirokwari tipopoaka jira'oa javo. Koji'i pyry hete ahe jirokwari tapyry jireaporoğita javo. A'ereki naname Tupana'ga omombyry ahe ve ahe manoe'ymame a'ero. Ahe manorê po ti ga imombyryvi jitehe ahe ve yvagi pe nehê no.

9-10 Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nhande xajiko hete Tupana'ga rehe omanoe'ỹve'ga rehe aerẽ po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehẽ javo. Ga ko vvyakotyve'ğa mbopiro'yharamo oko. “Ambopiro'y pota ji ڄa imombo ڄandekote'varuhua ڄa hugwi,” ei ga. Kiroki ڄa ojiko ga rehe imomboruka ga pe – ڄa hugwi tuhẽ ga imombori a'ero. Pyry ahe a'ea reroviahetei. A'ereki a'ea ko a'itituhẽva'ea. Heroviaro ڄwaramo nhande poravykyhetei nhandejirokwa Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹¹ A'ea ti emombe'u pa nhirembikwatijarukara tohendu katu ti Jesus'gareheve'ڄa.

¹² Mara'ngu po jara'ڄa javo nde ve? “Nerenhimomyani ve nde, Timóteo. A'ero nde nderekwahavi ve,” e po ڄa nde ve. Ehepiuka ekokatua ڄa pe te'iyme ti ڄa a'ea a'ero. Enhi'iڄatu ti ڄa pe nahã ڄa monhi'iڄatuavo. Eko katu ti toko ti ڄa ji ja javo. Earõ hete pa ti ojipe'ڄa. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti. Nahã ti eko. A'ero po ti ڄa ndekopotari nde ja nehẽ.

¹³ Jirakykweri ti emonhi'i Tupana'ga rembikwatijarukara ڄandovaki jipi tohendu ti Jesus'gareheve'ڄa javo. Emombe'u katu ti ڄa pe nahanahã e'i Tupana'ga nhi'iڄa javo. Embo'e katu ti ڄa hehe.

¹⁴ Ymya Tupana'ga nhi'iڄa mombe'uhara'ڄa ei nde ve kako: “Tupana'ga ra'uva ombo'ekwahavuka nde ve. Embo'embo'e ti Jesus'gareheve'ڄa Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero imombe'ukatuavo ڄa pe,” ei ڄa nde ve kako. Kirẽ opokogame neakaڄa rehe Jesus'gareheve'ڄa ndepiakatuhara'ڄa ei a'iti tuhẽ javo kako. Enhi'ipo'ru ti Tupana'ga nhi'iڄa mombe'uhara'ڄa a'ero ekovo ejiporavykya rehe. ¹⁵ Ejirokwa ti eporavykya rehe jipi ڄa mbo'embo'ekatuavo ekoheteavo hehe. A'ero po ti nde igwaigwavete ڄa mbo'ekwahakwahavi Tupana'ga nhi'iڄa rehe nehẽ. A'ea po ti jukwaha hete ڄa pe nhaporemõ nehẽ.

¹⁶ Terekoi ite'varuhua rehe tako katu ti ji javo. Terejapyakai ti Tupana'ga nhi'iڄaatyviva'ea rehe tambo'e ti ji Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe jate javo. Nane'yimi ti ejirokwa ekokatuavo ڄa mbo'ekatuavo a'itituhẽva'ea rehe jate. A'ero po ti nde nhimbopiro'yi ejikote'varuhua hugwi egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ڄa neremimbo'ekatua rendu katu – ڄahã po ti nde ڄa mbopiro'yi ڄandekote'varuhua hugwi ڄa mondouka Tupana'ga pyri nehẽ no.

Eko katu Jesus'gareheve'ڄa pe

5 ¹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Eko katu ti Jesus Cristo'gareheve'ڄa pe ڄa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iڄa rehe ڄa ndekote'varuhurame toko katu kwaha ti ڄa javo. Ixava'eve'ڄa pe ti terenhi'iڄahyi ڄa ndekote'varuhurame. A'ereki ڄa oko nderuva'java'ero. Enhi'iڄatu ti ڄa pe nde erame ڄandekote'varuhua pe na rüi ti peko javo ڄa pe. Na jitehe ti enhi'iڄatu ipyahuve'ڄa pe akwaimbae'ڄa pe ڄa ndekote'varuhurame. A'ereki ڄa oko neirü'java'ero.

² Na jitehe ti enhi'iڄatu iڄwaivĩve'ڄa pe ڄa ndekote'varuhurame. A'ereki ڄa oko ndehya'java'ero. Na jitehe ti enhi'iڄatu ipyahuve'ڄa pe kunhangwera'ڄa

pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko nerendyra'java'ero. Ġa ko ambotehea rūi nde hugwi a'ero. Eko katu ti ġa pe a'ero.

Jesus'gareheva'ero pereko katu aherembirekokwera'ġa

³ Jesus'gareheve'ġa ti tomondo ojeaporoġita aherembirekokwera'ġa ndehe – kiroki kunhangwera'ġa pe ndiporakahavi. ⁴ Po aherembirekokwera'hēa gwereko gwa'yra'ġa ġwymymino'ġa no, a'ero po ti ġa topoko katu hēa hēa rembirekoa'jave'ymame. Ymya po hēa ġa nderekokatuypyī ġa monhimomboaka. Kiro po ti ġa toko katu kwaha ikwepyga hēa pe a'ero okovo hēaparakahavamo hēa ko jire'yjahēa tuhē javo. Nanongara ko pyry Tupana'ga pe.

⁵ Kiroki hēa tehe oko herekoe'yma oporakahava – po hēa jikohetei Tupana'ga rehe hamo ji poko ti javo ga pe jipi. Ypytunimo arimo po hēa nhi'iġi ga pe ojihe ojipe'ġa ndehe no ore poko javo hamo. Nanongarahēa ti Jesus'gareheve'ġa topoko jipi.

⁶ Kiroki aherembirekokwera'hēa oko onhimbohoryva'ea rehe jate ojapyakae'yma Tupana'ga rehe – hēa nomanoi novīa. Emo hēa oko omanove'ġa ja Tupana'ga pe. A'ereki hēa nombopyahuukari ga pe ojeaporoġita okokatue'yma ojkoge'yma ga rehe. Nanongarahēa rūi Jesus'gareheve'ġa topoko jipi.

⁷ Embo'e pa ti Jesus'gareheve'ġa nhiremimombe'ua rehe – kiroki a'ea ji akwatija nde ve aherembirekokwera'ġa ndehe nahanahā ti pepoko ġa javo. A'ero po ti tegwete ojipe'ġa ehava ġa pe nehē.

⁸ Kiroki ga ndoporakari gwe'yja'ġa ġwongapypeve'ġa kaitu ġa mbatere'ymame – gaha ndokoa'javi Jesus'ga mombe'ua rupi. Koji'i ga oko te'varuhu Jesus'gareheve'ġarūive'ġa hohe. A'ereki Jesus'gareheve'ġarūive'ġa vehevi oporaka gwe'yja'ġa ġwongapypeve'ġa no.

⁹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Jesus'gareheva'ero ti ġa toporaka opyteripeve'ġa – kiroki kunhangwera'ġa pe ndiporakahavi. Tokwatija ti ġa nanongara'ġa ndera a'ero aherembirekokwera'ġa ndera ndiporakahavi ġa pe javo. Nanongara'ġa pe ji ei:

Ġa ti toko iġwaivīve'ġa. He'yjuhu kwara ġa ndehe sessenta kwara koji'i no. Ojipeji ġanembirekova'ea.

¹⁰ Ojipe'ġa omombe'u katu aherembirekokwera'ġa nahā ġa ojipe'ġa poko katu gweaporoġitakaturu jipi javo. Momi ko aherembirekokwera'ġa mombe'ua:

Ġa gwa'yra'ġa ndereko katu ġa monhimomboakatuavo. Ymyagwera jate ġa horyory hajiheve'ġa ndehe ġa mboapyga ġa mbuhuruka ġwonga pe ġa ndurame.

Na jitehe ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa poko ġa ndurame onga pe.

Ġa ġa poko ġa nderekokatuavo – kiroki ġa pe ite'varuhu.

Ġa ojirokwa opyryvamo ojipe'ġape'ġa pe jipi oporavykyparavuhuavo nahā ġa pokopava jipi.

Po nahã aherembirekokwera'ġa ndekokatui – kiroki ġa pe ndiporakahavi, a'ero pyry Jesus'gareheve'ġa ikwatijari ġandera ġahã nhande tipoko javo.

¹¹Kiroki aherembirekokwera'ġa nomondoi ve sessenta kwara iġwaivie'ÿve'ġa – ġandera ti terekwatijarukari. Mara'ngu po ti ġa oporavykypotara'jave'yma Cristo'ga pe nehê? Po ti ġa ei nehê: “Koji'i pyry ji ve ji rembirekoa'javamo.” ¹²Po ti ġa ei nahã nehê, a'ero po ti ijari ġa ndehe ġa ipiriano ġwaramo onhimbi'eagwera Cristo'ga pe nehê.

¹³Terekwatijari iġwaivie'ÿve'ġa ndera, a'e ji. Mara'ngu po ti iġwaigwavete ġa ovevugwero nehê ohoohorame ojipe'ġa nonga pe jipi nehê? Koji'i po ti ġa te'varuhuro a'ero onhi'inh'i'teheavo ikwahapapota imombe'umoanhana nehê – kiroki a'ea po ġa nomombe'ui hamo.

¹⁴Nurã koji'i pyry ji ve iġwaivie'ÿve'ġa nembirekoa'javamo gwa'ygwa'yramo. Togwereco katu ti ġa gwa'yra'ġa ġwongapypeve'ġa nderuva. Po ti nahã iġwaivie'ÿve'ġa ndekokatui nehê, a'ero po ti a'ea rehe ġa'arõe'ÿve'ġa nde'ite'varuhui ġa pe nehê. Nahã ji amoġita ġa. ¹⁵A'ereki jararamo iġwaivie'ÿve'ġa oko jipe Satanás'ga nhi'ġa rehe okoa'jave'yma Cristo'ga nhi'ġa rehe.

¹⁶Kiro ti ji imombe'ua'javi nde ve. Aherembirekokwera'hêa re'yjahêa ti toporaka hêa pokokatuavo Jesus'gareheve'a'ero. Toporakarukaryme ti ġa hêa jara'ġa pe Jesus'gareheve'ġa pe. A'ero hêa porakare'y mame hêare'yja'ġarũive'ġa oporaka ojipe'ġa – kiroki ġa pe ndiporakahavi tuhê.

Eko katu ti ġandepiakatuhara'ġa pe

¹⁷Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nahã po ti Jesus'gareheve'ġa ndekoi hamo: Ġa ti tombohete gwepiakatuhara'ġa. Ġa ti tomondokatua'ja ġa pe ikwepykava ġa poravykykaturame. Ġa pe kaitu – kiroki ġandepiakatuhara'ġa omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'ġa ġa mbo'ekatuavo hehe. ¹⁸A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Yuranuhãa oporavyky ahe ve hay'nhoy'nhõġa japea hugwi jape'oga ipyrũpyruġame trigo ra'yinha rehe.

Nurã ti ahe tojurutyvyme yuranuhãa

to'u ti trigo ikwepykavamo javo,” e'i ikwatijaripyra.

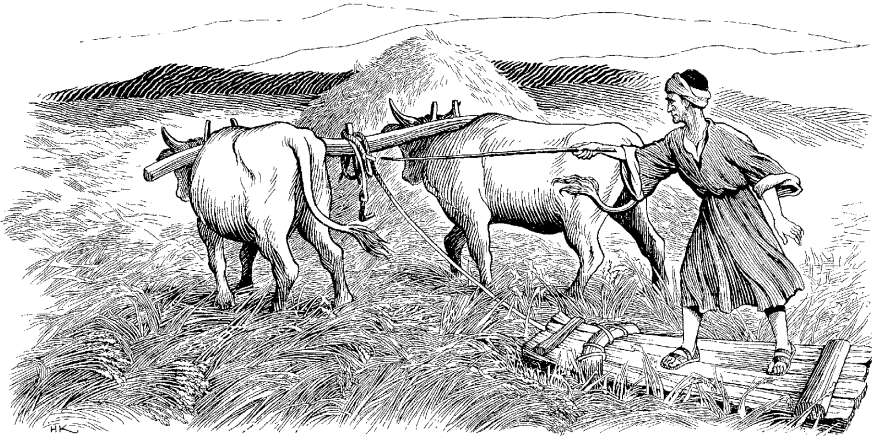
Ojo'java'ea e'i:

“Tokwepy ti ahe ġwemimboporavykyhara'ġa pe.

A'ereki ġa ahe poko,” e'i.

¹⁹Po ojipejive'ga ei nde ve: “Okò te'varuhu nhanderepiakatuhara'ga.” Po ga tehe e'i a'ea, tereroviari ti ganhi'ġa. Po a'ea jitehe ojipe'ga ei nhanderepiakatuhara'ga oko te'varuhu javo, a'ero ti ehendu ġanhi'ġa ikwahava. ²⁰Po a'iti hete tuhê ġandepiakatuhara'ga ite'varuhu, a'ero ti emoġita ga Jesus'gareheve'ġa ndovaki nhaporemo. Ere ti ga pe: “Nahã nde ereko te'varuhu. Epohi ti jugwi,” ere ti ga pe. A'ero po ti jara'ġa kyhyjipavi xakote'varuhuyme ti javo nehê.

²¹Ehendu tuhê nhinhi'ġa ġa moġitakatupava. Terei ti: “Nda'ei po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ako hete ga rehe.” A'ea terei.

(1Timóteo 5.18)

Ojipe'ga pe terei no: “Anhi'igahy hete po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ndakoi ga rehe.” A'ea terei no, a'e ji nde ve Tupana'ga ji renduvame. Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ji rendu no. Yvagipeve'ga ji rendu no Tupana'gapyrive'ga garemimo'eharamo.

²² Terena'ei ti ojipe'ga pe peporavyky ti Tupana'ga pe kiro javo. Ekwaha katu na'ē ti gandeaporoğita. Ga pyrvame ti epoko ga'akağa rehe peporavyky ti kiro Tupana'ga pe javo. Terejihe'ari ti ite'varuhuve'ga ndehe gāndekote'varuhua mbopogwee'yma. Ejirokwa ti ekokatua rehe, a'e ji nde ve.

²³ Yhya jate rūi ti e'u, Timóteo. Pyry xunhiva'ea nde i'ui vinho no tomombi hahyva'ea nderevegi pe. A'ereki nane'yimi nde netetirūa.

²⁴ Kotihī jara'ga ndekote'varuhua jukwaha hete. A'ero nhande ejipei ga pe oja ga ndehe javo. Jara'ga ndekote'varuhua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi gāndeporoğitate'varuhua. ²⁵ Na jitehe jukwaha hete ojipe'ga ndekokatua. Jara'ga ndekokatua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi a'ea.

Paulova'ea e'i nahā ti ipiro'ye'ỹve'ga toko javo

6 ¹ Kiro ti ji ga mombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ga – kiroki ga ndipiro'yi opojykahara'ga hugwi. Ğa ti tomondo gweaporoğita opojykahara'ga ndehe oporavykykatuavo ga pe. Po ga ndoporavykykatui Tupana'gareheve'ero, a'ero po ti ojipe'ga Tupana'ga mbotegwetei ite'varuhu Tupana'ga javo. Jesus'ga mombe'ua po ti ga imbotegwetei nehē no ite'varuhua rehe ga ga mbo'ei javo.

² Po ga opojykahara'ga pavēi ojiko Jesus'ga rehe, a'ero ga ndekoi onhoirūramo. A'ero ti ga te'iyme opojykahara'ga pe: “Ğa nhaneirūramo ğwaramo ti timondoyme nhandereaporoğita ga ndehe.” A'ea rūi ti ga te'i. Koji'i vehevi ti ga tomondo ojeaporoğita opojykahara'ga ndehe oporavykykatukatuavo ga pe ga pokoga. A'ereki ga – kiroki opojykahara'ga

pe ġa oporavyky ġa pokoga – ġa ko ġairūa tuhē ġanemiarōa ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe. A'ea ti emombe'u pa ġa pe ġa mbo'ekatuavo hehe.

A'itituhēva'eaatyviva'ea rehe okote'varuhuve'ġa ombo'e

³Po ojipe'ga ombo'e nhiremimbo'eaatyviva'ea rehe ndokoi po ga a'itituhēva'ea rehe nhandepojykaharete'ga remimbo'ea rehe Jesus Cristo'ga remimbo'ea rehe. Aherekokatua mombe'ua rehe po ga ndokoi no. ⁴Okoe'y mame hehe po ga nhimbohetetehei tuhē akwaha hete ji javo novīa. Emo ga ndokwahavihu okovo. Onhi'iġayva pota ranuhū ga ojipe'ġa. “Garagara pe ġa ei?” e'i tehe ga. A'ero ga renduvame ġa nhimyrōi ojogwehe ja'javo ojohupe onhombotegweteavo ojogweroviare'y ma.

⁵Nane'y mi ġa jogwayvahetei. Ite'vate'va ġa'akaġa. A'ero ġa ndokwahava'javi a'itituhēva'ea ojipe'ġa mbo'eavo a'eaatyviva'ea rehe. A'ereki ġa e'i tehe oyvyteri pe: “A'e po ti ji ġa pe nehē: ‘Ji ko Tupana'gareheva'ea’. A'ero po ti ġa imbuhuri itambere'ia ji ve ji mombateheteavo ji ombo'erame nehē,” e'i tehe ġa oyvyteri pe.

⁶Pyry hete tuhē okokatuve'ga pe reki – kiroki ga ojiko tuhē Tupana'ga rehe ikwahava opy'a rukatua gworygworyvamo jipi. Ndokoi ga ojipe'ġa mbatera rehe a'ero. ⁷Ma gara nhande tiru reki nhande'aramē? Ndiheruri nhande. Ma gara po ti nhande tiroho nhanemanorame nehē? Ndirohoi tuhē po ti nhande nehē.

⁸Herekorame nhanderembi'ua nhandepira reheve xajory ti hehe pyry ji ve javo.

⁹Jara'ġa e'i tako ji imbateheteva'ero javo. A'ea rehe jate ġa japyakai reki. A'ero ġa ite'varuhua mbopogwehetei okote'varuhuavo nahā po ti ji ipyhyguhui mbatera javo. A'ereki hepia'ngi tehe he'yiva'ea ġa pe ġamongote'vava'ea. Tegwete ġapohira okote'varuhua hugwi a'ero. A'ea ġa mbotegwetepavi ġa mondouka hahyva'ea ruvihava pype. ¹⁰A'ereki itambere'ia potarapora ko aherekote'varuhuparava. Itambere'ia rehe jate okovo ġwaramo jara'ġa pohiri Jesus Cristo'ga mombe'ua hugwi. Nurāro ġwaramo ġa imbuhumbuhurukari ite'varuhuva'ea hahyheteva'ea ojihe onhimbovy'are'y ma ranuhū ja'javo oyvyteri pe: “Maranameuhū ji rekoī na?”

Paulova'ea omoġita Timóteova'ea

¹¹Timóteo, ndehe ereko Tupana'gareheva'ero. Terembopogwei ti nanongara nhaporemō ite'varuhuva'ea nhaporemō a'ero. Ejirokwa ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ejirokwa ti ekokatua rehe imondovo ejeaporoġita Tupana'ga rehe jipi. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Earomba ti jara'ġa. Enhimomirana ti ite'varuhurame nde ve. Eko katu ti jara'ġa pe enhyromo ġa pe. ¹²Ejirokwa hete ti eporavykykatuavo pyryheteva'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Erovia hete Tupana'ga nhi'iġa aerē po ti Tupana'ga ji mongoi ojipyri ji mombytavo avuirama nehē javo. A'ereki a'ea pe Tupana'ga e'i o'erame nde ve herejo ti ji pyri ejupa avuirama javo. Pyryheteva'ea pe nde ehetei erame ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo. He'yive'ġa nde rendu kako.

¹³Tupana'ga omongo pa. Nurã ãga okoji mbatera pavêi. Cristo Jesus'ga omombe'u a'itituhêva'ea Pôncio Pilatosva'ea pe okyhyjie'yma hako. ãga ji renduvame Tupana'ga Cristo Jesus'ga pavêi, kiro ti ji ehetei nde ve.

¹⁴Ji nhi'ïpo'ru pa ti, a'e ji nde ve. A'ero tegwete ojipe'ãga ehava nde ve. Nahã ti eko katu jipi nhandepojykaharete'ga mboha'uva Jesus Cristo'ga mboha'uva ga mbuhua yvya koty nhande koty.

¹⁵Tupana'ga erame: “Pyry kiro Jesus Cristo'ga hoa”, a'ero po ti Jesus Cristo'ga jipiukari ua yvaga hugwi nehê.

U katu katu Tupana'ga py'a.

Ga tehe ipopoaka hete ojipe'ãga hohe pa ãga mondomondopava ãgwemimbotarimova'ea rupi.

Ga ko ãganduvihavuhu'ãga nduvihavuhuhetero oko.

ãGapojykahara'ãga pojkahareteramo ko ga oko no.

¹⁶Ga tehe ko avuiramave'ga omanoe'yma tuhê.

ãGwendy'javuhua pype ga ruvi upa.

Tegwete vvyakotyve'ãga hoa garendy'javuhua pyri.

ãGa ndohepiangavi ga. Tegwete garepiakava.

Tomboukwaha ti ãga ga.

Nane'yimi ti ga tipopoaka okovo avuirama. Na tuhê. Amém!

Paulova'ea e'i nahã ti imbateheteve'ãga toko javo

¹⁷Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Ombatera rehe vvyakotyva'ea rehe ti imbateheteve'ãga tonhimbaheteyme Jesus'gareheve'ãga. Tojikogyne ti ãga oitambere'ia rehe. A'ereki kotihĩ itambere'ia opa ahe hugwi. Tojiko ti ãga Tupana'ga rehe avuiramave'ga rehe tombuhu ti ga ji ve javo. A'ereki gaha ombuhu pa hete ahe ve tohory ti ãga hehe javo. ¹⁸Toko pyry ti ãga jara'ãga pe ãga pokopokoga. Toma'ema'ê pota ti ãga imondovo mbatera ãga pe – kiroki ãga ndogwerekoi ojive. ¹⁹Imondorame ãga pe ãga imombyryvukari ojive pyryva'ea rerekoaãgwama yvagi pe. Nahã okorame ãga ei Tupana'ga ti ji mongoi tuhê ojipyri avuirama nehê javo.

²⁰Timóteo, teremoka'nhyimi ti Tupana'ga rembikwahavukara ejive ekokatuavo. Hehe ti embo'e katu herekokatuavo. Terembopogwei ti onhi'ïteheve'ãga. Jara'ãga omombe'u Tupana'ga remiarõe'yva'ea ojogwayva hehe oreremimombe'ua ko a'itituhêva'ea javo. Terehenduvi ti ãganemimombe'ua.

²¹A'ea mombe'urame jara'ãga ndokoa'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe.

Kiro ji ei pe me Jesus'gareheva'ea pe: Tupana'ga tomombyry pe me – perope peju cidade de Éfeso pe.